

Kolmekümne üheksas pilt. Eelarvetest ja nende menetlemisest.

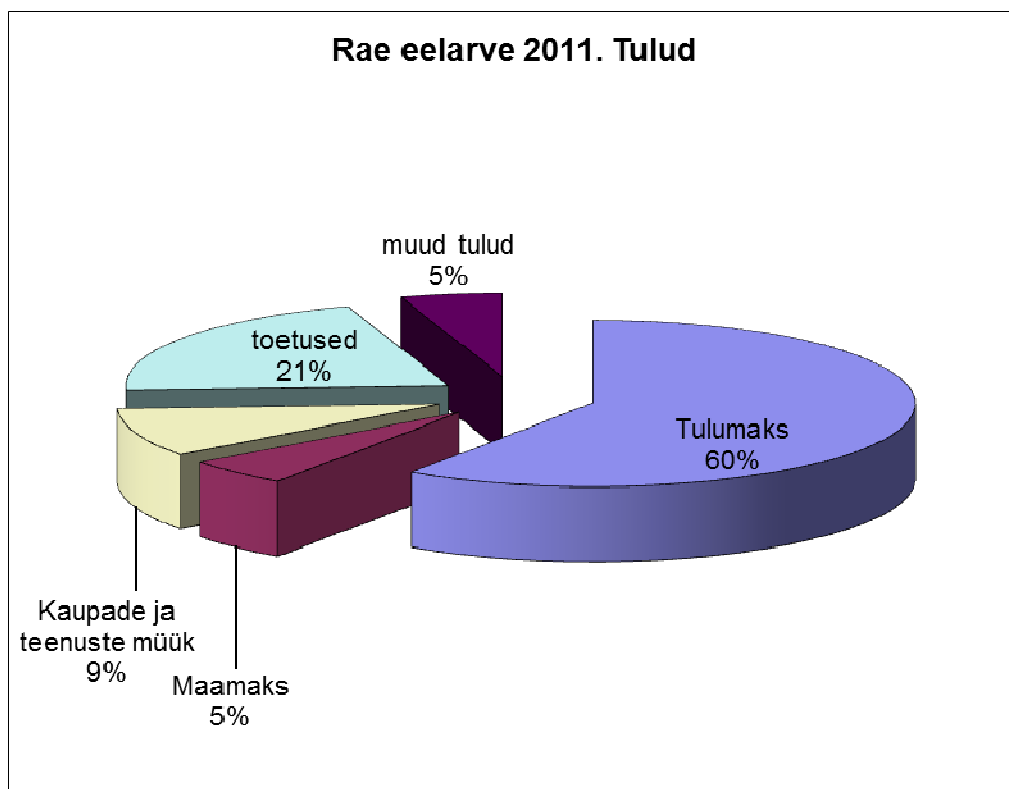
Koostöö koalitsiooni ja opositsiooni vahel?

Eelarve on selline teema, mis esmasel vaatlusel tundub olevat nii reguleeritud, et ega seal palju võimalusi isetegevuseks pole. Kuid seda vaid pealiskaudsel vaatlemisel. Jah, suur osa eelarvest ongi seadusega pandud kohustuste täitmiseks kulude osas.

Tulude osas on asi üldse kummaline. 3 olulist rahavoogu tuleb riigilt, ehk riik korjab kokku ja jagab ümber:

- Üksikisiku tulumaksuosa
- Maamaks
- Sihtotstarbelised ja mittesihtotstarbelised toetused seadusega pandud ülesannete täitmiseks (õpetajate palgad, teehoid jne)

On ka võimalus ja eelarves rida, mis kirjeldab kaupade ja teenuste müüki, kuid sellel real kajastuvad tulud on suhteliselt olematud võrreldes eelmise kolmega, et väita kohaliku omavalitsust olema finantsiliselt iseseisev majandamisüksus. Järgmisel illustratsioonil ongi visuaalselt ja protsentuaalselt toodud Rae vallaelarve tulude jaotus 2011 (juhuslik valik) eelarve alusel. Proportsioonid ei ole aastate jooksul oluliselt muutunud.

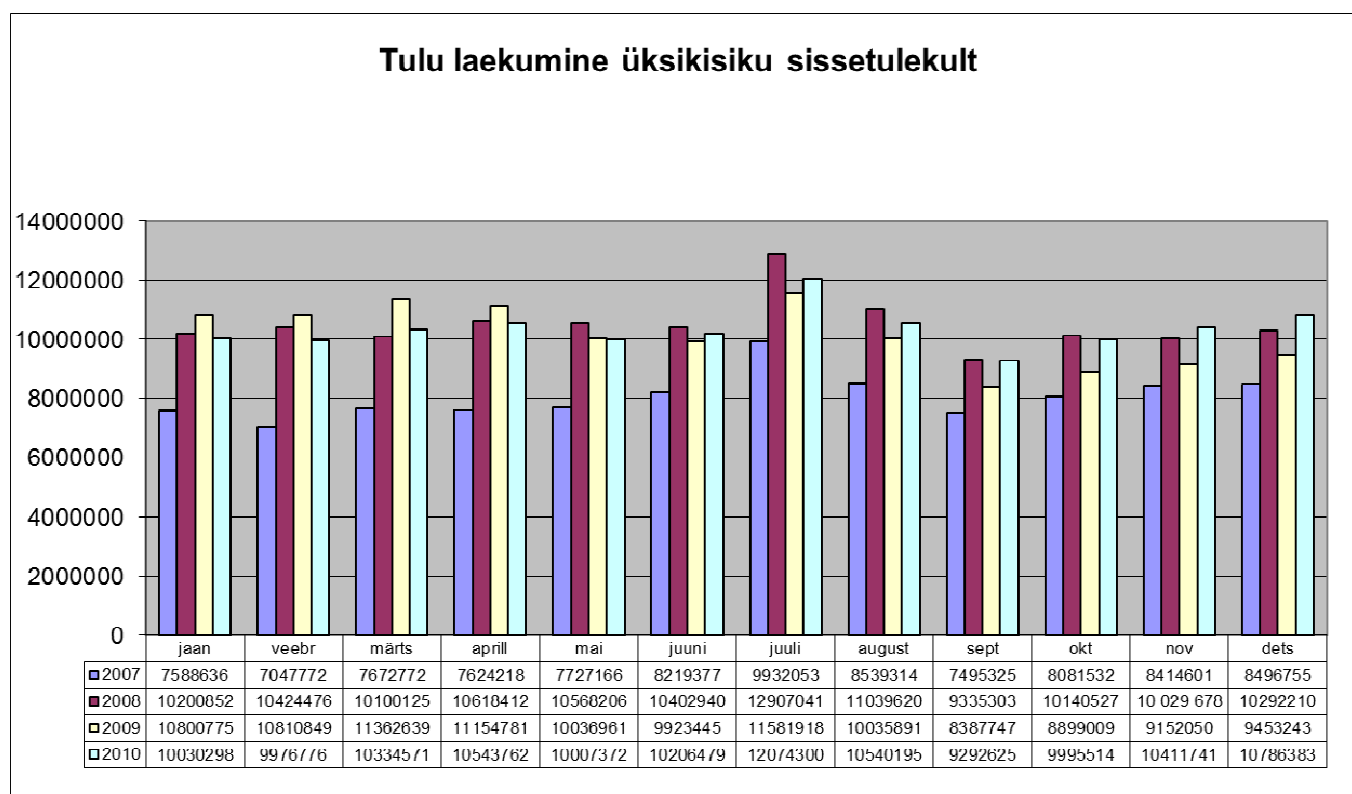
Seega kohaliku omavalitsuse (mitte vaid Rae vald) eelarve tulud on vägagi keskvalitsuse kontrolli all ja nende ühepoolse järsu muutmise pretsedent viidi ellu aastal 2009, kui riigieelarveseadus ja tulumaksuseadus olid vastu võetud ning seal ka fikseeritud kohalike omavalitsuste rahastamis põhimõtted aastaks 2009. Keskvalitsus muutis ühepoolset kõi

Lammastest koosnevad ühiskonda hakkavad ajapikku valitsema hundid! Volikogu liikme aruanne

milles oli pikkade läbirääkimiste tulemusel kokku lepitud ja tõi Riigikokku seaduste muudatused ning Riigikogu need ka ära koputas¹.

Mis siis muutus?

- Üksikisiku tulumaksu** osa, mis kogutakse kokku riigi poolt ja kantakse vastavalt rahvastikuregistri andmetele kohalikele omavalitsustele, **vähendati**. Kui esialgu oli see osa 2009 aastal plaanitud 11,93% iga maksumaksja brutotulult (siiski vaid töötasult ja mitte dividenditulult), siis viidi see % tagasi 2004 asemele 11,4 %-le. Tundub väike muutus? Samas järgnevalt illustatsioonilt on jälgitav visuaalne muutus, mis näha 2009 mai kuu muutuses (seadus hakkas kehtima ja sellega koos uus maksumäär). Võrreldes aprilliga oli vähenemine 1,118 miljonit krooni (71 442 euri), mis teeb kuu kukkumiseks ca 10%. Ja seda Rae valla puhul, kus maksumaksjate arv jätkuvalt kasvas ka 2009 ja 2010 aastal. Tänu esimese 4 kuu plaanikohase laekumisega ja maksumaksjate arvu reaalse kasvuga kukkus Rae vald riigi ühepoolse käitumise tulemusena aasta lõpuks vaid 3,7% -lisse miinusesse võrreldes esialgu planeerituga.

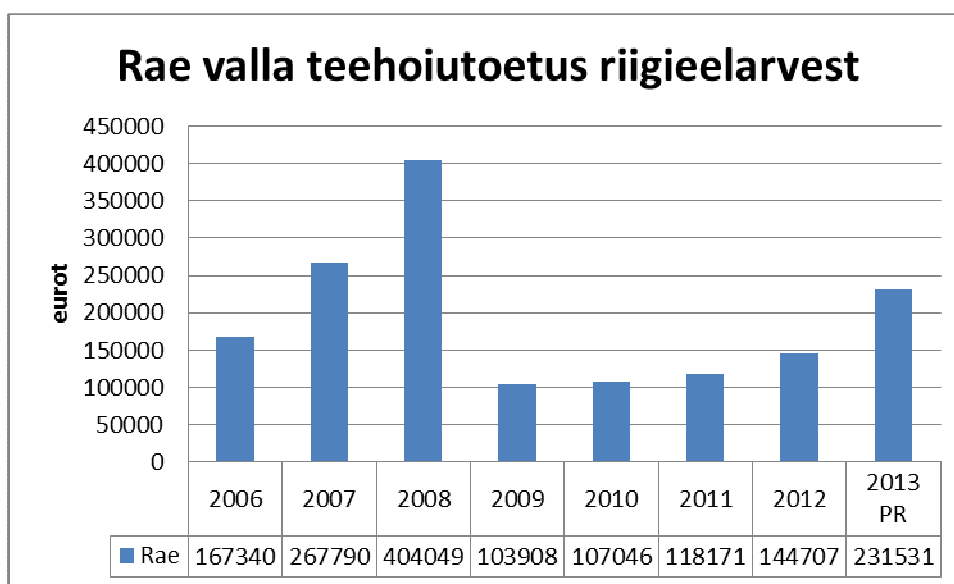
¹ Kuivõrd 2009 aasta oli kohalike valimiste aasta, siis on nendes seadusemuudatustes kõige enam näha mitte valu riigi ja selle käekäigu pärast, vaid Tallinna kiusamist (oli Tallinn ju üks suuremaid laenajaid). Paraku Tallinn kannatas ilmselt kõige vähem, aga väikeste eelarvetega omavalitsused kannatasid hirmsasti. Tagantjärele julgen öelda, et see oli päris oluline nael sellesse kirstu, millega maetakse meie regionaalpoliitika säilmed – kiirendati maakotade tühjaks jooksmist. Ellu jäämiseks kihutati tööotsinguile, sest eelarvete vähendamised tõmbasid kõrid kokku ka omavalitsuste poolt tellitud tööde osas. Sellist käitumist on tauninud ka EL-i erinevad struktuurid

2. 2009 kokkuhoiumeetmete ühe osana **keelati** omavalitsustel **laenu võtmine**, va eurorahaga rahastatavate projektide omaosaluse tagamiseks. (Siia läks 2009 aastal Lagedi kooli remont).

Ka see liigutus iseloomustab meie omavalitsuste olematut iseseisvust ja iseotsustamist finantsotsustes. Paari end seadusemõttes lõhkilaenanud omavalitsuse näite varal asus riik seisukohale, et omavalitsused ei suuda ise oma elu korraldada ja teevad tormakalt finantsotsuseid. Kui teada, et nende omavalitsuste hulgas olid Viimsi, Kiili, Tallinn, siis on selge, et tegelikkuses nad suutsid oma laene teenindada, aga seaduse mõttes olid nad kas üle laenupiiri (Viimsi ja Kiili) või selle peal (Tallinn). Ma pole siiani aru saanud, et miks keeld pandi kõikidele, kui tegelikult on seadusest tulenevad hoovad rikkujatega käitumiseks olemas?

Paraku jättis riik tähelepanuta ka tõsiasja, et kohalikele omavalitsustele laotud kohustuste täitmine ei ole tehtav nende vahendite abil, mis riigi poolt omavalitsustele eraldatakse ja sellest on omavalitsusi läbirääkimistel esindav delegatsioon ka alati rääkinud. Kahjuks kurtidele kõrvadele. Võib ju olla, et omavalitsused saaksid ka hakkama tänastel põhimõtetel jagatavate vahenditega, aga seda põhiliselt vaid tegevuskulude katmiseks. Kindlasti ei ole Eestis palju selliseid omavalitsusi, kes suudaksid tänaste rahastamis põhimõtete juures ka investeerida, kuid meie vananenud taristu puhul on investeringuid vaja igas valdkonnas korraga. Rae vald õnneks on üks selliseid, kes on õigel ajal teinud õigeid otsuseid. Esimene õige otsus oli taotleda eelmise sajandi lõpus endale munitsipaalmaad ja teine õige otsus oli sellest maast aastatel 2004-2008 (buumi ajal) müüa äri-tootmissihtotstarbega maad. Sellise maa müümine oli topelt kasulik, sest esmalt sai vald maa eest kohese tasu ja teisalt loodi nendele maadele töökohti, mis pikas perspektiivis toidab vallakassat. Üheks heaks näiteks on tänane Rae tehnopark (Kalevi taga), mis tänaseks valmis saanud. Seega on Rae valla tänastele võimuritele eelkäijate poolt vahendid kätte mängitud ja oleks olnud oodatav, et nendega ka shipäraselt ringi käidaks. Paraku, aga sellest juba teistes temades.

3. Teedehooldus raha vähendati pea 4 korda

reformierakondlikku kõhutundepõhist eelarve koostamist ning näitasin tegelike tulemuste alusel, et tegemist oli pigem kõhulahtisusest tekkinud paanikaga, ei muud.

Järgnevalt toon näitena ühe kokkuvõtte eelarve menetlemisest. Teen seda 2011 aasta eelarve näitel. Tegelikult aga pole mingit vahet, tuleb vaid vahetada aastat märkiv number ja ega väga palju ei eksi, tegevused ja nendele kuluvate vahendite proportsioonid jäävad suhteliselt sarnaseks. Lisaks annan näite ka sellest, kuidas hiljem selle eelarve täitmisest raporteeritakse majandusaasta aruandes, see on nii pealiskaudne, et pea pooled volikogu liikmed ei olnud nõus sellise üllitise poolt hääletama.

Alustan looga, mille kirjutasin pärast seda kui 2011 aasta eelarve jõudis volikogu menetlusse.

2011.a. vallaeelarvest.

Esmalt peab kohe ära ütleva, et õnneks on seadusandlus suures osas asjad nii paika seadnud, et eelarvest põhiosa moodustavad kulud, mis oleks ühesugused olenemata sellest, kes võimu juures on. Samas mingi osa on siiski ka selliseid võimalusi, mis annavad eelarvele võimul olijate näo.

2011.a. eelarves on see ikka samamoodi. Sealjuures on see õigusakti eelnõu ka heaks näiteks sellest, kuidas oma lubadusi süüa osatakse. Vaatame siis just neid momente, mis 2011 eelarvele annab tänase koalitsiooni näo.

1. Seletuskirjas kohtame päris alguses huvitavas sõnastuses lauset: „Eelarve koostamisel on arvestatud Rae valla koostamisel oleva arengukava tegevuskavaga aastani 2014”

See on midagi uut. Nimelt ütleb KOKS §39 (1): *Valla või linna eelarve koostatakse seaduses sätestatud korras, arvestades valla või linna arengukava.*

KOKS §37 räägib mis asi on arengukava, kui paljusid aastaid peab tegevuskava hõlmama, kuidas arengukava muudetakse, millal peab olema muudetud jms.

Täna pole arengukava muutus KOKS §37 (5) kohast menetlemist läbinud, seega ei saa me seletuskirjas sellist lauset näidata. Kui aga arengukava tegevuskava järgneviks 3-ks aastaks pole, siis ei tohiks ka eelarvet menetleda.

Eelarvet ei saa üles ehitada koostamisel oleva arengukava peale, vaid vastu võetud ja nõuetekohaselt muudetud arengukava peale. **Volikogu, kes peab eelarvet menetlema, ei saa seda teha kui pole eelnevalt tegevuskavasid näinud ja heaks kiitnud.**

Muide siinkohal on tore meenutada ühte IRL-i valimislubadustes – „tagame, et valla areng toimub ennekõike kehtestatud arengukavade, mitte vallavalitsuse või erakondade üksikotsuste alusel” Aga eks paber kannatab ju kõike³

2. Teine oluline koht, millele tähelepanu juhtida on Maamaks.

Seletuskirjast loeme: „Maamaksu prognoosimisel summas 11 202 400 krooni on lähtutud kavast kehtestada ühtne maamaksumäär 2,0%, välja arvatud äri- ja tootmismaa sihtotstarbega katastriüksustele 2,5%, maa maksustamishinnast aastas. Arvestuste kohaselt toob see täiendavat tulu 4,7 miljonit krooni.”

➤ Lugesed aga reformi valimislubadusi, leiame sealt sellise imeliku lubaduse: „Muudame elamumaa 2000 ruutmeetri ulatuses maksuvabaks” Heade demagoogidena nad muidugi tähtaegu ei määra.

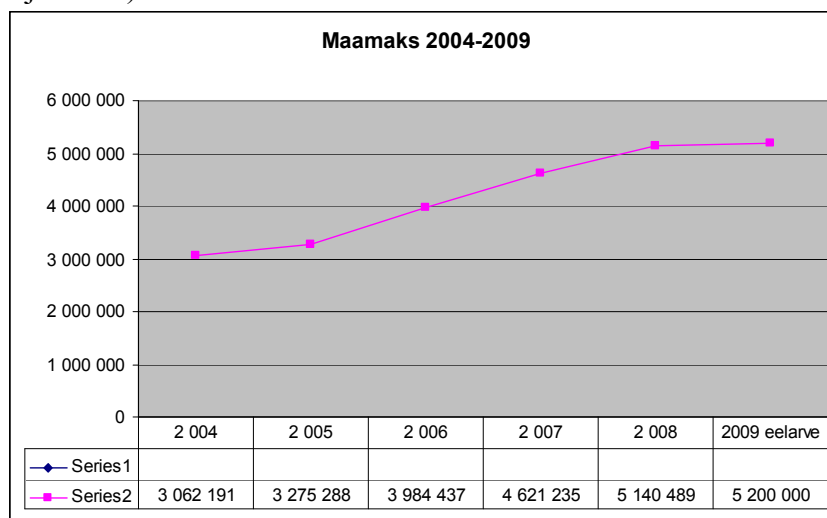
³ Erinevates piltides saame seda tõde veel ja veel

- Paraku on aga tähtajad sisse toodud reformi ja IRL-i koalitsioonileppes (1.3.9) öeldakse, et „*alates 2011 aastast vabastame maamaksust 1000 m² elumumaad ja 2010 2000m²*”

Niipalju siis koalitsioonileppes ja lubadustest ja nendest kinni pidamisest!

Maamaksu teema võttis tuurid üles **15.11.2010** toimunud majanduskomisjoni koosolekul. Seal oli ka maamaksu muutmise eelnõu arutusel. Selle arutluse käigus tuli huvitavaid kilde hulga, kohe niisuguseid, mida ajaloo kirjutajad võiksid kui eredaid näiteid populismist jäädvustada ka järeltulijatele. Aitan veidi märksõnadega.

- Komisjoni liige V.Vahesaar märkis, et maamaksu tõstmine ei ole tänases olukorras ehk kõige parem otsus.
- Selle peale märkis Gutmann, et viimastel aastatel on tulnud palju teid ja tänavaid, mida tuleb hooldada jne. Paraku on see demagoogiline sõnavõtt, sest uued teed ja tänavad on tekkinud aladele, mille sihtotstarve on muutunud maatulundusmaast elumumaaks või äri-tootmiskaaks, nendel aga on juba olemuslikult maksumäär kõrgem ja seega kui rääkida, et maamaks on tänavate hooldamiseks ette nähtud, siis on see põhjendus alusetu, sest uutelt arendusaladelt laekubki tänu sihtotstarbe muutusele rahalises absoluutväärtuses enam isegi siis kui maksumäär jääb samaks. See on kenasti jälgitav ka järgmiselt graafikult (siin on summaarselt kõik sihtotstarbed koos ja maksumäär 1%, 2010 oli juba äri-tootmiskaas tõstetud, sel põhjusel pole 2010 ka graafikus kajastatud)

- Kui seda sai koosolekul öeldud, siis tuli järgmine põhjendus, mis on tegelikkusele juba lähemal – meil on vaja raha korjata lasteaiakohtade loomiseks ja koolide laiendamiseks. See on õige, kuid maamaksust seda vajalikku raha ei korjata. Pealegi plaanitakse see lisaks saadav maamaksu osa ju kohe vastutustundetult laiali jagada, sellega ei looda mingit lisaväärtust (vt punkt 3)⁴.
- Huvitavaks läks kui koosolekul viibinud üks koalitsiooni esindaja hakkas rääkima, et „*noh kui arvestada valija lühikest poliitilist mälu jne*”, ehk unustas sootuks, et ta pole mitte koalitsiooni koosolekul vaid ka opositsiooni esindajad on saalis. Meenutasin seda talle ja lubasin ka seda lühikest valija mälu turgutada. Kui jätta kõvale see koomiline osa, et niisugune arutelu tekkis opositsiooni juuresolekul, siis jääb kurb osa

⁴ Volikogu istungil oli tagasi see teede lisandumise demagoogia

– *just nii nad täna mõtlevadki. „Teeme sita otsuse kiiresti ära ja järgmiste valimiste ajal valija seda enam ei mäleta”*

- Arutelu edenedes jõudsimel lõpuks eriti vahva järelduseni. Selle plahvatas välja Laius. Umbes sellises sõnastuses: **mis me vaidleme, see on maailmavaateline (!) otsus**. See väljautlemine tõi naerupahvaku komisjoni liikmetelt, kes asja arutlemisega sisuliselt tegelesid ja arutelule kaasa mõtlesid. Miks selline ütlus naerma ajas? Vaatame lähemalt:
 - Eespool juba tõi välja võtte reformi valimislubadustest ja tänase koalitsiooni omavahelisest lepest. Millegi pärast olen arvamusel, et need on ka ikka maailmavaateliselt tehtud. Nüüd siis selline avaldus, mis viib mõtteni, et kas tõesti maailmavaate muutmine meie koalitsioonierakondade poolt on nagu tuulelipu asendi muutus tuulesuuna muutusel? Napp aasta tagasi lubas reform mitte ainult säilitada 1%-se maksumäära, vaid hakata elamumaad sootuks vabastama maamaksust, jaanuaris 2010 fikseeriti tähtajad lausa koalitsioonileppes ja nüüd 11 kuud hiljem on maailmavaatelistel seisukohad muutunud 180 kraadi. **Kahju valijatest, kes just selle lubaduse liimile läksid.**
 - Kui võtta laiemalt, siis ei saa ma aru, kuidas võib maailmavaade ühe erakonna sees olla nii erinev⁵? Distantiliselt on näiteks Tallinna Linnavalitsuse ja Rae Vallavalitsuse vahe ca 20 km, kuid Tallinna linna IRL ja reform omavad maailmavaadet, mille kohaselt peaks Tallinnas maamaksu kaotama☺. Minnes mööda mere äärt läände, jõuame Harku valda, kus IRL-i juhitud vald kaotas maamaksu⁶. Neid näiteid ilmselt võib tuua veelgi, kuid mitte kuskil pole nii, et valimistel lubatakse üht ja juba aasta hiljem süüakse sõnu ja tehakse täpselt vastupidiselt.

Selline maailmavaate muutumine on Rae valla teatud poliitikuid iseloomustanud läbi aastate. Loodame, et kunagi ka valija sellest aru saab!

3. Maamaksu tõstmine on üks-üheselt seotud reformierakonna populistliku valimislubadusega lasteaiakohata lastele igas kuus 2000 krooni maksmisel, sest suurusjärg, mida maamaksust juurde plaanitakse on ca 4,7 miljonit ja laiali jagada plaanitakse 4,634 miljonit järgmise aasta 11 kuuga (see näitabki maamaksust enam saadava raha mõttetut laialijagamist). Ise põhjendab eelnõu seletuskirja koostaja 4,6 miljoni tuulde loopimist nii: „2010.a. jooksul on jätkunud ka valla elanike arvu kasv, kuid juba märksa aeglasemas tempos varasematest aastatest. Samas jätkab ka sündivus kõrgel tasemel ja see paneb eelarvele lisakoormuse, sest seadusega nõutavat lasteaiakohtade tagamist ei ole sellise sündivuse ja majanduskasvu madalseisu olukorras võimalik ka parima tahtmise juures täita. Olukorra mõningaseks leevendamiseks alustati 2010.a. sügisel toetuste maksmist lasteaiakohata laste vanematele”

Seega, kui seadusega nõutavat lasteaiakohtade tagamist ei ole sellise sündivuse ja majanduskasvu madalseisu olukorras võimalik ka parima tahtmise juures täita, siis loobime 4,6 miljonit tuulde ja võimendame olukorda kus ei ole võimalik lasteaiakohti rajada?

Selline lähenemine peaks tagama **kõige lollima majandusteo tiitli**.

⁵ Tegelikult on ju avalik saladus, et IRL-i sees on juba mitte 2 vaid 3 omavahel võistlevat kildkonda

⁶ Muide ka Keskerakonna toel

Lammastest koosnevat ühiskonda hakkavad ajapikku valitsema hundid! Volikogu liikme aruanne

Esiteks olen kindel, et järgmisel aastal on see summa, mis välja makstakse tunduvalt suurem ja teiseks on täna ühe 120-kohalise lasteaia maksumus ca 25-30 miljonit ja kogudes vahendeid saaksime 4 aasta pärast juba rajamisega alustada ja leevendaksime ca 50 (ja enamaks) aastaks lasteaiakohtade pöuda (50 aasta jooksul teenindaks ca 1200 last).

15.11 toimunud majanduskomisjonis küsisin ka, et kui meil on täna 374 last, kes on meie lasteaia järjekorras, siis millega põhjendatakse, et neist ca 300 seda lubatud 2000 krooni ei saa? Kas nad ei taha? Ega täpset vastust ei tulnudki, kuid sain aru, et vallavõim on kehtestanud meelega piirangud, mis on rangemad kui lasteaia järjekorda saamise piirangud ja seega on tekitatud takistused, et mitte maksta seda 2000 krooni. Naljakas, kas pole. Jälle ühine nimetaja maamaksu teemaga – **valijale lubatust taganemisteede otsimine**.

2. ja 3. ühisosa.

Seega kui vaadata punkte 2 ja 3 ehk maamaksu-mudilase toetuse teemat terve eelarve kontekstis, siis polegi oluline, millise tuluga millist kulu kaetakse. Rahal silti seljas pole. Kui aga vaadata lisatulu suurust ja võrrelda seda rumala valimislubaduse katmiseks vajaliku summaga, siis pole ilmselt erilist analüüsivõimet vaja omada, et näha nende summade sarnasust☺. Vallavalitsus võib põhjendusi mõtelda kui palju tahab, tegelikult on asjad lihtsad – populismi eest tuleb maksta kõikidel valla elanikel. Kurb on sealjuures see, et raha, mida tõstetud maamaksust oleks võimalik korjata pikemaajalise lisaväärtuse loomiseks, lastakse vastutustundetult tuulde, saamata selle eest muud kui linnukese valimislubaduse taha.

Siinkohal pean vajalikuks lisada, et kui rääkida maamaksust, siis on põhjendatud äri-tootmismäära maksimummäära rakendamine, sest teatavasti ei maksa kohalikku eelarvesse ettevõtteid mitte midagi, seega on maamaks siinkohal küll ainuke koht, kust saada mingitki rahalist tuge valla tegevuste tarvis.

4. Järgmine küsitavus on seletuskirjas sellises lauses: „Kulusid võimaldab vähendada 2010.a. jooksul läbiviidud struktuurireform.”

Milleks sellist rumalust siia kirjutada? Sama seletuskirja kohaselt saame teada, et personalikulud suurenevad kogu eelarve kohta 2,4%. Samas pole 2010 aastal mingit sellist tegevust toimunud, mis tooks juurde vajaduse töötajate arvu suurendada. Lisaks saame teada, et üldvalitsemise osas on personalikulude suurenemine 9,5% jne. Seletuskirjast saame teada ka, et vallavalitsusse tuleb juurde üks IT spets ja kui see suurenemine tema palgaks arvestada, siis saab see palk olema suurem kui vallavanemal. Kindlasti see nii siiski ei ole ja tegelikkuses tõusevad ka palgad kõigil struktuuris olevatel.

Nn Struktuurireformi negatiivsed tulemid alles jõuavad ja neid me selles eelarves kindlasti ei kajasta, kuid pikemas perspektiivis see mõttetu reformi pärast toob veel kulusid.

5. Käesoleval aastal oli plaanis rajada Assaku tühjalt seisvasse koolimajja lasteaiaühmasid.

Paraku on lubadused vaid lubadusteks jäänudki. Vallavalitsusel on tegemist olnud struktuuri uurimisega ja selline oluline osa on tegemata jäänud. Noh, samas igal halval ajal on ka positiivne pool – saab 2011 eelarvesse jälle selle tegevuse kenasti sisse kirjutada.

Eks selles eelarves ole veelgi küsitavusi, kuid põhilised, mis esimesel tutvumisel lausa kargasid näkku, sai ära märgitud.

Kokkuvõtteks saab öelda, et kuigi eelarve suures osas on põhjendatud ja tasakaalus, siis selliste maailmavaateliste (☺) tõrvatilkade (maamaksu tõstmine, populistlikel ajenditel raha tuulde loopimine, valetamine kokkuhoiust jne) olemasolu rikub kogu kupatuse ja

ei võimalda opositsioonile kuidagi kätt tõsta sellise eelarve vastuvõtmise poolt. Loomulikult oma parandusettepanekud me teeme, aga nende saatus on ka selge juba ettepanekute tegemise eel.

R.Uukkivi

17.november 2010 a

Esitasime oma ettepanekud, aga paraku läks nii nagu olin eeldanud.

21.12.2010 võeti vastu 2011 eelarve. Opositsiooni ettepanekuid ei arutatud ega seisukohti läbi otsustamise ei kujundatud isegi majanduskomisjonis. Seega demokraatlikust juhtimisest Rae vald kaugeneb iga päevaga. Selle eelarvega siis kirjutati alla ca 7 miljoni tuulde viskamisele läbi mudilasetoetuse. Selle raha eest oleks saanud vabalt Lagedi kooli renoveerida. Aga mis sa teed, selline on olnud valija tahe! Opositsioon ei saanud selle eelarve poolt olla just eelpool nimetatud põhjusel. Samas 98% eelarvest on normaalne ja seotud seadustest tulenevate ülesannete täitmisega ja selle kohta pole suurt midagi öelda.

2011 eelarvemenetluses sai alguse ka Maamaksu nimeline tragikomöödia, aga sellest juba järgmises pildis.

Eelpool juba märkisin, et võimurite tegutsemisviiside iseloomustamiseks lisan siia ka 2011 aasta majandusaasta aruande vastuvõtmisel esitatud eriarvamuse. Seda lugedes on võimalik taibata kui palju huvitas(b) Reformierakonna ja IRL-i seltskonda täpsus sellistes aruannetes.

Lugupeetud volikogu liikmed

19.06.2012

Eriarvamus majandusaasta aruandest.

Üldiselt ju võib uskuda rahandusameti töötajate tehtut rahalise ülevaate osas. Kahjuks on aruande selgitavas osas nii palju ebapädevust, et raske on sellise aruande heakskiitmiseks kätt tõsta. Toon näiteid:

1. Ruumilise arengu all räägitakse (lk 9) Peetri küla aedlinnalisest asustusest, mis vaheldub kortermajadega. Viidatakse joonisele 3, mis aga illustreerib Rae valla menetluses oleva ÜP kohaseid äri- ja tootmispiirkondi;
2. Planeeringute algatamise, kehtestamise ja ehitus- ning kasutuslubade väljastamist iseloomustavas osas (lk 10) räägitakse kehtestatavate planeeringute ja väljastatavate kasutuslubade kõvera tõusujoonest ja viidatakse joonisele 4. Nimetatud joonis illustreerib aga ikka kehtestatud planeeringute arvu muutust ja väljastatud kasutuslubade arvu muutust. See on oluliselt teine info.
3. Rahvastiku muutuseid kirjeldavas osas (lk 11) on selgelt kirjas, et 2012 aastal muutus rahvaarv 707 inimese võrra. Ilmselt see siiski nii ei ole ja 2012 pole ju ka veel läbi⁷.
4. **Lk 26 märgitakse, et ELVESO juhi ilma mõjuva põhjuseta vabastamise eest tuleb maksta 3 kuu töötasu ulatuses kompensatsiooni. Seda avaldust saab tõlgendada**

⁷ Tegemist siiski 2011 aruandega

nii, et aruande allkirjastajad möönavad, et kangutasid vallale kuuluva ettevõtte juhi lahti põhjusega. Samas tekib küsimus, et kas ikka allkirjastajad teavad, et sellist väljamakset tehtud pole?

5. Ebapädevus on seegi kui lk 30 esitatakse rahandusministeeriumi kodulehelt kopeeritud joonis (joonis 15) ja märgitakse allikaks Rae Vallavalitsus.
6. Ebakompetentsuseks saab nimetada ka seda kui aruandes näidatakse kultuurikeskuse kasutamiskiivsuse langust, aga seda ei proovitagi põhjendada.
7. Kindlasti on ebapädevust demonstreeriv see, kui sama teemat iseloomustavad numbrilised näitajad erinevad üksteisest aruande erinevates osades. Või kui juba mõnda aega tavaks kujunenud sõna „taristu“ asemel kasutatakse aruannet läbivalt sõna „infrastruktuur“.
8. Lk 78 saame lugeda reservfondi kasutamise aruannet: „1. Rae Vallavalitsuse 12.05.2011 korraldus nr 419, tegevusala 01112 Vallavalitsus, artikkel 6 Muud kulud – 7 350 eurot Raivo Paju ja Kivinuka Kinnisvara OÜ vastu hagiavalduse esitamiseks Harju Maakohtule riigilõivude tasumiseks“. Samas on selgelt jälgitav, et Üldvalitsemise ega ka Vallavalitsuse kulud pole 100%-lt täidetud. Lisaks võib iga soovija lugeda 2012 eelarve seletuskirjast, et „muude kulude osas vähenemine 79,8% võrreldes 2011.a. eelarvega. 2011.a. kajastati muudes kuludes 7 350 euro suurune riigilõiv Harju Maakohtule hagiavalduse esitamiseks Raivo Paju ja Kivinuka Kinnisvara OÜ vastu“, mis on ka igati loogiline koost selliste kulude kajastamiseks. Seda tõestab ka meie põhimäärus, mis ütleb:

§ 76. Valla reservfondi kasutamise kord

(2) Reservfondi kasutatakse vallavalitsuse otsuse alusel:

- 1) loodusõnnetuste, tulekahjude jmt tagajärgede likvideerimiseks;
- 2) pädevate riigiorganite õigusaktidest tulenevate riigi poolt reguleeritavate, riigieelarvest mittehüvitatavate hindade ja tariifide ettenägematu tõusu katmiseks;
- 3) valla majanduse ja sotsiaalsfääri erakorraliste ja ettenägematute kulude katteks;

Kirjeldatutest võiks mahutada selle kulu kolmanda punkti alla, kuid samas ei ole valla eelarves õigusabile planeeritav kulu varustatud nimesiltidega ja mai kuus ei olnud ka planeeritud summad ületatud. Kordan, ka aasta lõpuks oli vallavalitsuse kuluridadel alatäitumine. Seega oleks pidanud ausalt tunnistama, et reservfondi kasutati põhjusega.

9. KOFJS §29(8) ütleb, et eelarve täitmise oluliste vahede kohta tuleb anda selgitus. Pole defineeritud, kui suur vahe on oluline ja seda on lk 81-83 püüdnud defineerida aruande koostaja ise. Kahjuks ei ole üle-alakulude juurde antud seadusega nõutud selgitusi ega vastatud küsimusele MIKS? Küllaldane pole üles lugeda positsioone, milles alatäitumine ja jätta andma selgitus alatäitumise põhjuste üle. Eriti huvitav on lugeda, et eelarve täitja on hoidnud kokku⁸. Sealjuures pole selgitatud, et milliste vahenditega kokkuhoid saavutati, äkki siiski pole tegemist kokkuhoiuga vaid pigem saamatusega eelarvet täita? Huvitav on lugeda ka kokkuhoiu põhjendusena sulgudes esitatud sõna matusetootus, saamata teada kas kokkuhoid seisnes matusetootuste välja maksmiselt

⁸ Avalik-õiguslikus tegevuses plaanitud vähem vahendite kasutamine näitab reeglina kas **ebapädevat plaanimit** (oletamist), meelega millegi kulukamana näitamist. Kokku hoidmine **vormistatakse lisaelarvega** ja siis ei ole ka kokkuvõttes võimalik näidata alatäituvust (RU 2013)

kokkuhoides või kuidagi suuremust vähendades. Sama huvitav on lugeda, et kokkuhoid saavutati sportlaste premeerimise pealt, sest jälle ei selgitata kas tegemist on plaanipärase tegevusega pärssimaks saavutusi, mille eest preemiaid maksta planeeriti. Ka ei saa teada kas selline kokkuhoid on taotluslik, kas ta on positiivne või negatiivne jne. Selliseid näiteid võiks jäädagi tooma. Pigem peaks ikka kasutama mõisteid, mis sellistesse kontekstidesse sobivad – kokkuhoiu asemel on õigeks sõnaks alataituvus võrreldes planeerituga.

10. Oluline on ka tõdemus, et juba kolmas aasta järjest ei ole suutnud revisjonikomisjon oma arvamust majandusaasta aruande kohta kujundada. See on tegelikult ju ka seaduse rikkumine.

Loetelu võiks jätkata, aga sellel pole ilmset suurt mõtet. Kui esialgu eelnõud lugedes arvasin, et küll need vead parandatakse lõppversioonis ära, kuid kontrollimisel selgus, et vead jooksevad läbi ka allkirjastatud ja audiitori järeldusotsust sisaldavast aruandest.

On kindel, et vigadest kubisev aruanne vastu võetakse⁹, kuid eeltoodut teades mõistlik volikogu liige ilmselt eelnõu otsuseks vormimisele kaasa ei hääleta. Käesolev eriarvamus palun lisada volikogu protokollile ja märkida protokollile ka hääletamise tulemus nimeliselt.

Istungi protokollis väljendus arutelu järgmiselt:

2. Rae valla 2011. majandusaasta aruande kinnitamine

Tiit Keerma tutvustas otsuse eelnõud ning majandusaasta aruannet.

Endel Albin: majandus- ja eelarvekomisjon toetab otsuse vastu võtmist volikogus.

Jüri Kivit: Edastas volikogule revisjonikomisjoni arvamuse Rae valla 2011. majandusaasta aruandele (lisatud protokollile).

Jüri Kivit: Edastas volikogule revisjonikomisjoni aruande (lisatud protokollile).

Raivo Uukkivi: Kus on võimalik tutvuda revisjonikomisjoni koosoleku protokolliga, kus komisjon kujundas enda seisukoha majandusaastaruandele?

Jüri Kivit: Sellist protokollile ei ole. Komisjoni koosolek jäi 14.06.2012 ära, kuna kaks komisjoni liiget ei saanud osaleda. Komisjoni esimehena saatsin revisjonikomisjoni arvamuse komisjoniliikmetele elektrooniliselt ning kuna keegi ei teinud omapoolseid ettepanekuid esitasin antud arvamuse revisjonikomisjoni nimel.

Tarmo Klaar: Kas audiitorid ei leidnud AS ELVESO juhatusel ning nõukogul mingeid rikkumisi majandusaasta aruannet auditeerides?

Tiit Keerma: Audiitorid kontrollivad protsesse ja nende vastavust õigusaktidele, nad ei anna üldist hinnangut tegevusele.

Aadi Potter: Kas revisjonikomisjoni esimees on ikka teadlik, et vastavalt valla põhimäärusele ei tohi revisjonikomisjoni elektrooniliselt teel läbi viia?

Jüri Kivit: Olen komisjoni esimehena sellest teadlik.

Raivo Uukkivi sõnavõtt majandusaasta aruande teemal (eriarvamus majandusaasta aruandest lisatud protokollile).

VÕETI VASTU RAE VALLAVOLIKOGU OTSUS nr 342 (11 poolt, 3 vastu, 3 erapooletuid, 0 jättis hääletamata) „Rae valla 2011. majandusaasta aruande kinnitamine“.

Otsus nr 342 lisatud protokollile.

⁹ Audiitori poolt allkirjastatud aruannet ei tohi enam muuta (RU 2013)

Lammastest koosnevat ühiskonda hakkavad ajapikku valitsema hundid! Volikogu liikme aruanne

Päris naljakas on revisjoniesimehe ülestunnistus, et ta tegi komisjoni aruande ise ja pole seda komisjoni koosolekul isegi arutanud, sest pole suutnud komisjoni koosolekut kokku kutsuda. Seega on protokollis tõestus, et revisjonikomisjoni arvamus puudub.

Teine tähelepanek on see, et kui esitasin oma pöördumise vahetult enne hääletamist ja soovisin selgelt nimeliselt hääletamistulemuste fikseerimist protokollis, siis seda me protokollis ei näe.

Volikogu esimees on selle protokollis allkirjastanud ja seega on just see ametlik protokoll. On aga ka teine protokoll, mille genereerib automaatselt VOLIS (volikogu infosüsteem). Seal näeme sellist kirjet:

Päevakorrapunkt: Rae valla 2011. majandusaasta aruande kinnitamine

Aruteluga alustati: 19.06.2012 18:29

Eelnõu arutelu: Rae valla 2011. majandusaasta aruande kinnitamine

Aadi Potter küsimus algas

Aadi Potter küsimus kestis: 18:48-18:49 (47 sekundit)

Nimelised hääletustulemused:

Poolt: 11 Agu Laius Meelis Kasemaa , Ülo Timuska , Endel Albin , Priit Põldmäe , Taivo Laherand , Erik Laidvee , Jens Vendel , Aivo Hommik , Tuulike Seljamaa , Jüri Kivit

Vastu: 3 Raivo Uukkivi Aadi Potter , Mati Prits

Erapooleitud: 3 Tarmo KlaarRaivo Kruuk , Margus Valgma

Jättis hääletamata: 1

Hääletuse tulemus: Vastu võetud

Seega on siin näha nimelise hääletamise tulemust. Poolthääletajate nimekirja nähes saab öelda, et ei midagi uut. Midagi uut pole ka selles, et VOLISes ei fikseerita arutelu. Üks järeldus on veel – protokollija, kes pole allkirjastatud protokollis fikseerinud nimelist hääletamist, on kas tõeliselt lohakas või on järginud juhtnööre.

Ja kui mitmendat korda saab valla dokumendiregistris aimu ka sellest, kuidas püütakse ebasoovitavate dokumentide lugemist takistada. Oma pöördumises ma rõhutasin, et see tuleb ka protokollile lisada. Dokumendiregistris on tõesti näha mingid lisada, aga kahjuks on nad salvestatud mingis ebatavalises formaadis, mida ilmselt tavakasutuses olevate programmidega avada ei saa ja seega ei tea mina kas minu pöördumine on protokollile lisatud või ei ja ka ükski huviline seda pöördumist sealt lugeda ei saa. Tegemist on jälle kas ääretu lohakusega või hästi planeeritud demagoogilise lähenemisega demokraatiale.

Raha juurde pääsemine on ennegi muutnud maailmavaadet, pole meie Agu Laius maailmaajaloo mõistest mingi pretsedent. See ei tähenda, et selliselt käitumine ilus on!

